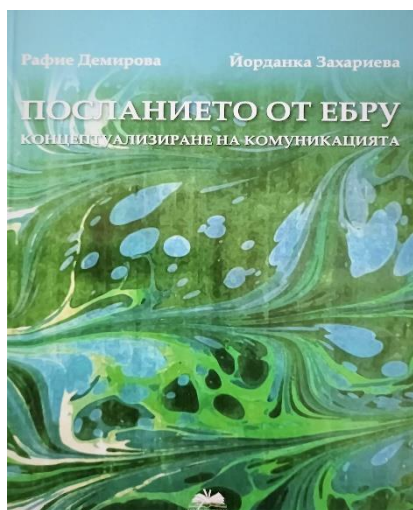

РЕЦЕНЗИИ И АНОТАЦИИ
REVIEWS AND ANNOTATIONS**С ЕБРУ ИЗ ДЕБРИТЕ НА ЧОВЕШКОТО ПОЗНАНИЕ:
РЕЦЕНЗИЯ ЗА КНИГАТА „ПОСЛАНИЕТО ОТ ЕБРУ:
КОНЦЕПТУАЛИЗИРАНЕ НА КОМУНИКАЦИЯТА“****Николай Палашев***Университет по библиотекознание и информационни технологии*

Резюме: В рецензираната книга се разглежда изкуството ебру като смислово наситена философска парадигма от далечното минало. Това изкуство е поставено в контекста на комуникационната наука като форма за материализация на комуникационния акт. Ако се приеме, че комуникацията е феномен, възникнал наред с феномена социум, то тогава естествено се налага твърдението на авторите, че ебру, с цялата си сложност и специфика, не е просто способ за комуникация, а е израз на стремежа на човека да съхрани познанието. Ебру се разглежда именно като скок в духовното и интелектуално развитие на човека.

Ключови думи: ебру (марблинг); комуникация; език; познание; рецензия

Рецензираната книга – „Посланието от ебру: концептуализиране на комуникацията“ (София, 2022), е труд на две авторки: Рафие Демирова и Йорданка Захаријева, които предлагат хипотезата, че *комуникацията е ебру*. Това твърдение се развива в пет структурирани части. В първата част е изложена кратка информация за изкуството ебру, което е свързано с разнообразните повърхности за писане и основно с хартията. При проследяването на „пътя“ на хартията изкуството се отбелязва в две крайни точки. Първата линия достига до Япония, където се развива изкуството *суминагаши*. Вто-

рата линия достига до Турция, където изкуството е познато като *ебру*. Тази линия е по-близка до България и Европа. Втората част разглежда повърхностите за писане/рисуване като свързани с развитието на писмеността в човешката цивилизация. Щрихират се основни аспекти на писменото развитие: краснопис, калиграфия и съчетанието им в суминагаши и ебру. Отпечатък оставят културно-религиозните движения през вековете. Навсякъде при проследяването на общия културен и исторически контекст се анализират думите, които са изграждали съответните езикови картини. Освен преките значения, в тези думи бива кодирана доста стара символика. Пласт след пласт с натрупването на аргументи и очертаването на контекста, актуален в онези стари времена, става възможно частично да се разкрие символиката на ебру, философската система на ебру, която позволява да се формулира твърдението, че *комуникацията е ебру*. Третата част е посветена на символиката в древните времена – думи и образи, която се оказва базова за проясняването на философската система на ебру. Четвъртата част разглежда в дълбочина смислите, затаени в думата *ебру* концептуализациите, които стоят зад понятията и значенията. Последната пета част предлага интерпретация на твърдението *комуникацията е ебру* и се опитва да реконструира – доколкото е възможно – едно езиково и комуникационно концептуализиране в ебру по отношение на съвременните процеси.

Така накратко изглежда изложението. По-долу ще се опитам да представя впечатлението си от книгата и да оценя предлаганата от двете авторки интерпретация.

Колкото и да се опитваме в наше време да се разграничим от предходниците ни, като търсим за себе си доказателства за една по-висока степен на усъвършенстване, която да припознаем като уникално своя, установяваме, че винаги става въпрос за усъвършенстване единствено на техниките и технологиите. Същностите, характерни за човешкото същество, остават константни. Рядко се случва да се направи пробив в търсенията на отговор за това, какво е човекът и какво представлява неговият свят. Науката, различните религиозни или политически доктрини, разбира се, предлагат своите отговори, но все нещо липсва, все нещо остава недоизказано и основната причина за това е човешкото несъвършенство. Вероятно голяма част от нас са разочаровани, че модерните технологии не дават отговори за неща, за истини и реалности, които са били валидни от зората на човечеството, валидни са днес и сигурно ще бъдат валидни до залеза на същото това човечество, към което принадлежим. И вероятно поради тази причина, когато се случи пробив, то винаги става въпрос за разширяване на хоризонта на познанието. Мисля си, че авторките на „Посланието от ебру: концептуализиране на комуникацията“ Рафие Демирова и Йорданка Захариева са направили с труда си такъв пробив.

През цялата творба, като червена нишка, се развива твърдението, че *комуникацията е ебру*. Разбира се, авторките се застраховат и уточняват, че става дума за метафора. Метафора, която да облекчи приемането на идеята, че

невъобразимо много са начините и формите за осмислянето на „новото познание“, доколкото въобще е възможно да се говори за „ново познание“ от гледна точка на това, че природата на човека е така устроена, че често „забравя“ вече усвоено познание и в даден момент го „преоткрива“. Всъщност Рафие Демирова и Йорданка Захариева изключително систематично и с особено внимание към детайла разглеждат изкуството *ебру* като смислово наситена философска парадигма. При разкриването на картината, която дава възможност да се види *ебру* в светлината на вечните въпроси за красивото и грозното, доброто и злото, правилното и неправилното, се стига до въпроса за това, какво е комуникацията, освен материализиран израз на общуването между хората. И ако се съгласим, че комуникацията е феномен, възникнал независимо и в момента на възникването на другия основен феномен, социума, то тогава естествено се налага твърдението на авторките, че *ебру*, с цялата си сложност и специфика, не е просто способ за комуникация, а е **израз на стремежа на човека да съхрани познанието**. А това, в крайна сметка, дава представа за едно качествено ново отношение към езика и в частност към езика на художествените форми. Нещо повече, тук може да се говори за **форматиране на комуникационен код**, от една страна, а от друга – за **граничеща със съвършенството форма за материализация на идеята**. И когато споменах за пробива, направен от авторките на „Посланието от ебру: концептуализиране на комуникацията“, имах предвид и това, че *ебру* се **разглежда именно като скок в духовното и интелектуално развитие на човека**.

Ако се върна към основната червена линия в тази книга – *комуникацията е ебру*, но и обратното – *ебру е комуникация*, няма как да не се стигне до схващането, че всъщност *ебру*, разбирано като конкретно изкуство, практически одухотворява твърдата материя, противопоставя се на войнстващия материализъм и изпълва със съдържание древното „Каквото горе, такова и долу. Каквото долу, такова и горе“. Мисля си, че **изкуството ебру**, поставено от авторките на тази книга **в контекста на комуникационната наука**, следва да се възприема и прилага именно като форма за материализация на комуникационния акт. Отбелязвам това като **изключително значим научен принос**, тъй като без наличието на комуникационния акт е невъзможно въобще уреждането на човешкия живот в контекста на цивилизационното развитие. И тук, без съмнение, авторките търсят равновесието, търсят възможностите за съвместяване на материалното и трансценденталното. В изключително голяма степен в това отношение те са постигнали успех.

И накрая да кажа, че „Посланието от ебру: концептуализиране на комуникацията“ предлага едно пътешествие в дебрите на познанието за човека, неговия свят и Бог. Макар авторките да се занимават със сложна, понякога надхвърляща осезаемото материя, стилът и лекотата на логическата мисъл изграждат разказ, който доставя удоволствие и наслада.

ЛИТЕРАТУРА

Демирова, Р., Й. Захариева. (2022). *Посланието от ебру: концептуализиране на комуникацията*. София, Авангард Прима. ISBN 978-619-239-723-4.

REFERENCES

Demirova, R., Y. Zaharieva. (2022). *Poslanieto ot ebru: kontseptualizirane na komunikatsiyata*. Sofia, Avangard Prima. ISBN 978-619-239-723-4.

GOING THROUGH THE DEPTHS OF HUMAN KNOWLEDGE WITH EBRU: REVIEW OF THE BOOK “THE MESSAGE OF EBRU: CONCEPTUALIZING COMMUNICATION”

***Abstract:** The peer-reviewed book examines the art of ebru as a semantically saturated philosophical paradigm. This art is placed in the context of communication science as a form of materialization of the act of communication. If we assume that communication is a phenomenon that arose along with the phenomenon of society, then naturally the authors claim that ebru, with all its complexity and specificity, is not just a way of communication, but an expression of man's desire to preserve knowledge. Ebru is seen as a leap in the spiritual and intellectual development of man.*

***Keywords:** ebru (marbling); communication; language; knowledge; review*

Prof. Nikolay Palashev, DSc
University of Library Studies and Information Technologies
119, Tsarigradsko shose Blvd.
1784 Sofia, Bulgaria
E-mail: n.palashev@unibit.bg